

9. Макогон Ю.В. Україна – морська держава: [моногр.] / Ю.В.Макогон, А.Ф. Лысый, Г.Г. Гаркуша, А.В. Грузан; [под ред. Ю.В.Макогона]. – Донецк: Ноулідж, 2010. – 391 с.
10. Пащенко Ю.Є. Транспортно-дорожній комплекс України в процесах міжнародної інтеграції: [моногр.] / Ю.Є Пащенко, О.І. Никифорок. - Ніжин: Аспект-Поліграф, 2008. – 192 с.
11. Прейгер Д. Перспективні шляхи та механізми інтеграції ринку транспортних послуг України до країн ЄС. Аналітична записка [електронний ресурс] / Д.Прейгер, О. Собкевич, О. Ємельянова. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/475/>
12. Прейгер Д.К. Реалізація потенціалу транспортної інфраструктури України в стратегії посткризового економічного розвитку: [аналітична доповідь] / Д.К. Прейгер, О.В. Собкевич, О.Ю. Ємельянова. – К.: НІСД, 2011. – 37 с.
13. Примачев Н.Т. Торговые порты в системе международных транспортно-экономических связей: [моногр.] / Примачев Н.Т., Примачева Н.Н. – Одесса : Атограф, 2008. - 240 с.
14. Стратегія розвитку залізничного транспорту на період до 2020 року. Схвалена Розпорядженням КМУ від 16.12.2009 № 1555-р. [електронний ресурс]. - Режим доступу: www.ugmk.info/download/1261743310.
15. Транспортна стратегія України на період до 2020 року [електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.mtu.gov.ua>.
Стаття надійшла до редакції 16.10.2011

O. V. Savchuk, O. V. Zakharova

STRATEGIC DIRECTIONS OF THE POTENTIAL DEVELOPMENT OF THE UKRAINIAN TRANSPORT SYSTEM

The article is devoted to research of potential development of the Ukrainian national transport system. Particular attention is paid to the strategy development of the transport system of Ukraine, which combines the goal, objectives, challenges and direction for further development of national transport.

УДК 338.48

В. М. Мацука

МАСШТАБИ І СТРУКТУРА МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Проаналізовано обсяги міжнародних туристичних потоків України, розглянуто структуру в'їзних (виїзних) туристичних потоків за мотивацією і країнами походження, визначено певні тенденції міжнародного туризму в Україні.

Ключові слова: туристичний бізнес, міжнародний туризм, туристичний потік, в'їзний туризм, виїзний туризм.

Туристичний бізнес в Україні знаходиться на стадії становлення. Стан ринку туристичних послуг визначається соціально-економічними і політичними процесами, які відбуваються в країні, відтворюючи хід реформування суспільного життя. Україна належить до країн, де туризм як активний спосіб проведення дозвілля заохочувався

державою і був сприйнятий більшістю населення як складова способу життя. Поліпшення рівня і умов життя вводить туризм до споживчої суспільної моделі, особливо міського населення, стимулюючи попит і формуючи ринок туристичних послуг. Тривале домінування внутрішнього туризму зумовило сплеск попиту на міжнародні подорожі, що відбулося зміною статусу і розширенням участі України на ринку міжнародного туризму.

Метою даного дослідження є аналіз масштабів та структури міжнародного туризму в Україні.

Теоретичну та методологічну основу дослідження становлять методи загальнонаукового пізнання, статистичного та математичного аналізу.

Досліджуючи тенденції міжнародного туризму в Україні автор спирався на авторитетну думку відомих спеціалістів, таких як В.А. Квартальнов, І.Д. Козьменко, Т.М. Ореховська, І.В. Смаль, Т.І. Ткаченко, І.М. Школа [1–4].

Проаналізуємо масштаби міжнародного туризму в Україні. З 2001-2008 рр. в Україні продовжувалися позитивні тенденції розвитку в'їзного туризму. У 2009 році спостерігалось зменшення кількості іноземних громадян, які відвідали Україну. Протягом 2010 року Україну відвідали 21,1 млн. в'їзних (іноземних) туристів, що на 1,6 % або майже на 323,8 тис. осіб більше, ніж у 2009 році (таблиця 1).

З 2001-2007 рр. в Україні також продовжувалися позитивні тенденції розвитку виїзного туризму, хоча темп приросту потоків уповільнився. За 2008-2009 роки кількість громадян України, які виїжджали за кордон зменшилася. Але вже у 2010 році кількість українських туристів, які виїжджали за кордон склала 17,2 млн. чол., це на 12% (або 1,8 млн. чол.) більше ніж у 2009 році (рис. 1).

Розглянемо обсяги і структуру міжнародних туристичних потоків України за мотивацією.

Зростання обсягів в'їзного потоку протягом 2010 року відбулося за рахунок зростання числа поїздок з приватною метою (таблиця 2).

Таблиця 1

Міжнародні туристичні потоки України у 2001-2010 рр.*

Роки	Кількість громадян України, які виїжджали за кордон		Кількість іноземних громадян, які відвідували Україну	
	усього, осіб	темп зростання, %	усього, осіб	темп зростання, %
2001	14849033	110,6	9174166	142,7
2002	14729444	99,2	10516665	114,6
2003	14794932	100,4	12513883	119,0
2004	15487571	104,7	15629213	124,9
2005	16453704	106,2	17630760	112,8
2006	16875256	102,6	18935775	107,4
2007	17334653	102,7	23122157	122,1
2008	15498567	89,4	25449078	110,1
2009	15333949	98,9	20798342	81,7
2010	17180034	112,0	21122157	101,6

* Розраховано автором за даними Держприкордонслужби України [5].

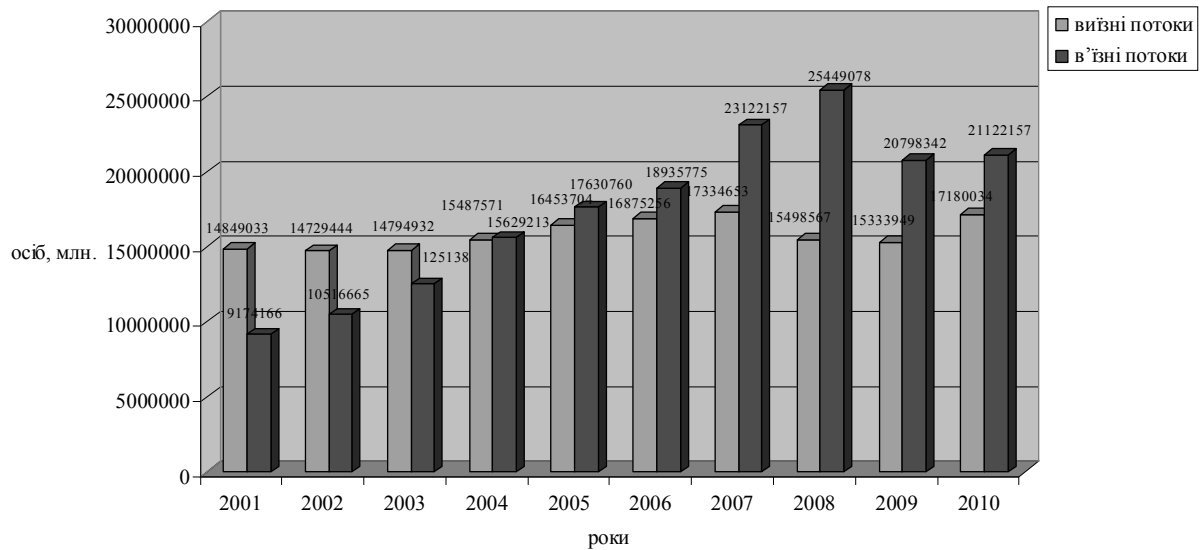

Рис. 1. Туристичні потоки (в'їзні, виїзні) України у 2000-2010 рр.

Поїздки з приватною метою зросли на 4 %. Найбільше збільшення спостерігається по туристах з країн: Росія (на 20 % або на 1,2 млн. осіб), Словаччина (на 14 % або на 70,1 тис. осіб), Угорщина (на 16 % або на 124,5 тис. осіб), Білорусь (на 3 % або на 95,3 тис. осіб), Німеччина (на 7 % або на 8 тис. осіб).

Поїздки з організованого туризму зменшилися на 17 %. Найбільше падіння туристичного потоку спостерігається з таких країн: Білорусь (на 23 % або на 39,6 тис. осіб), Канада (на 18 % або на 2 тис. осіб), Польща (на 11 % або на 19 тис. осіб), Росія (на 34 % або на 193,3 тис. осіб), США (на 5 % або на 2,6 тис. осіб).

Поїздки з службовою метою зменшилися на 10 %. Найбільше падіння спостерігається по туристичним потокам з таких країн: Латвія (на 10 % або на 0,7 тис. осіб), Польща (на 2 % або на 3 тис. осіб), Росія (на 38 % або на 110,6 тис. осіб).

Виїзний туристичний потік збільшився за рахунок поїздок з метою приватних подорожей та службових поїздок (таблиця 2).

Таблиця 2

**Обсяги і структура міжнародних туристичних потоків
 України за мотивацією у 2010 році**

Мотив	Іноземні громадяни, які відвідували Україну		Громадяни України, які виїжджали за кордон	
	осіб, млн.	частка, %	осіб, млн.	частка, %
Службова поїздка	0,7	4,0	0,9	5,0
Організований туризм	1,2	6,0	1,3	7,0
Приватний туризм	19,2	90,0	15	88,0
Всього	21,1	100,0	17,2	100,0

Службові поїздки зросли на 3 % за рахунок збільшення кількості виїжджаючих українських туристів до: Німеччини (на 11 % або на 5,3 тис. осіб), Росії (на 45 % або 54,7 тис. осіб), Словаччини (на 46 % або на 11 тис. осіб), Туреччини (на 2 % або на 0,8 тис. осіб) та Угорщини (на 16 % або на 6,6 тис. осіб).

В приватних поїздках спостерігається зростання на 15 % за рахунок кількості виїжджаючих українських туристів до: Білорусії (на 14 % або 128 тис. осіб), Польщі (на

42 % або 1,1 млн. осіб), Росії (на 6 % або на 278,3 тис. осіб), Єгипту (у 2,5 рази або на 30 тис. осіб), Угорщини (на 11 % або на 176,1 тис. осіб), ОАЕ (у 2,5 рази або на 13,7 тис. осіб), Туреччини (72 % або на 41,3 тис. осіб) та Німеччини (у 3 рази або на 198,7 тис. осіб).

Організовані поїздки зменшились на 10 % за рахунок зменшення кількості виїжджаючих українських туристів до: Білорусії (на 62 % або на 29,6 тис. осіб), Польщі (на 24 % або 26,6 тис. осіб), Німеччини (на 22 % або на 10,7 тис. осіб), Росії (на 27 % або на 53,7 тис. осіб) та Туреччини (на 7 % або на 23,3 тис. осіб).

В структурі в'їзного туристичного потоку відбулися такі зміни – частка організованого туризму зменшилась з 7 % за 2009 рік до 6 % за 2010 рік частка приватного туризму збільшилась з 89% за 2009 рік до 90% за 2010 рік, частка службових поїздок, як і за 2009 рік залишилась 4% (рис.2).

В структурі виїзного туристичного потоку відбулися такі зміни – частка службових поїздок скоротилась з 6 % за 2008 рік до 5 % за 2009 рік, частка організованого туризму скоротилась з 12 % за 2008 рік до 9 % за 2009 рік та водночас виросла частка приватного туризму від 86 % до 82 % (рис. 3).

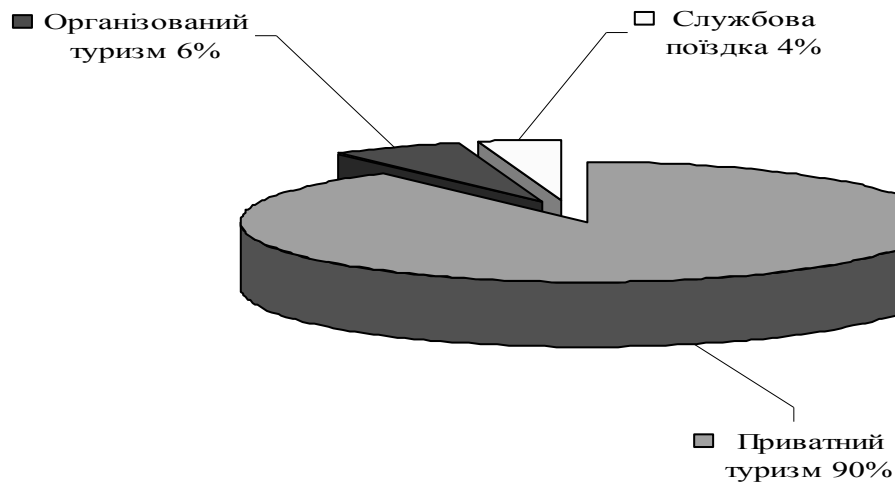

Рис. 2. Структура в'їзного туристичного потоку України за мотивацією у 2010 році

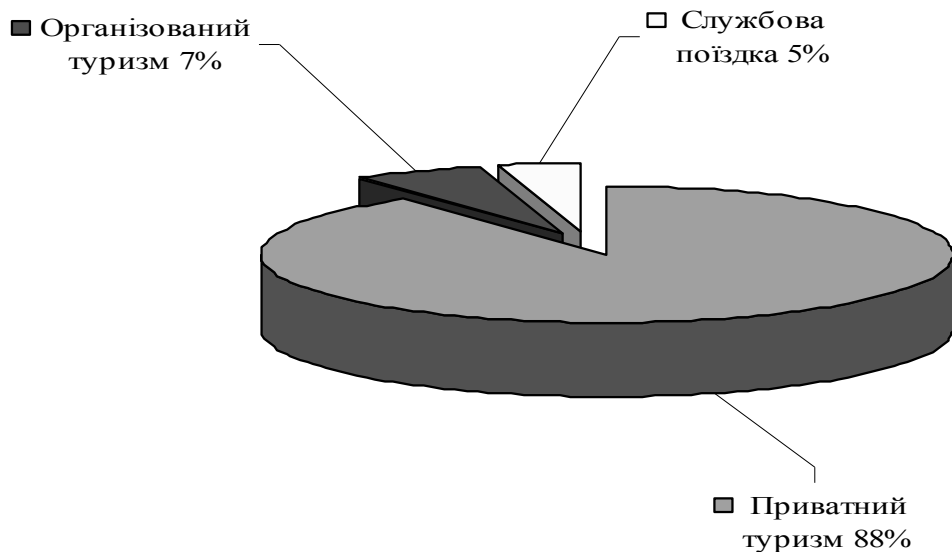

Рис. 3. Структура виїзного туристичного потоку України за мотивацією у 2010 році

Розглянемо обсяги і структуру міжнародних туристичних потоків України за країнами походження (таблиця 3).

Таблиця 3

**Обсяги і структура міжнародних туристичних потоків
 України за країнами походження у 2010 році**

Країни	Іноземні громадяни, які відвідували Україну		Громадяни України, які виїжджали за кордон	
	осіб, млн.	частка, %	осіб, млн.	частка, %
Країни СНД	15,4	73,0	8,3	48,0
Країни ЄС	5,3	25,0	7,7	45,0
Інші країни	0,4	2,0	1,2	7,0
Всього	21,1	100,0	17,2	100,0

Спадання в'їзного туристичного потоку з країн ЄС відбулося в основному за рахунок зменшення кількості подорожуючих з країн (рис. 4):

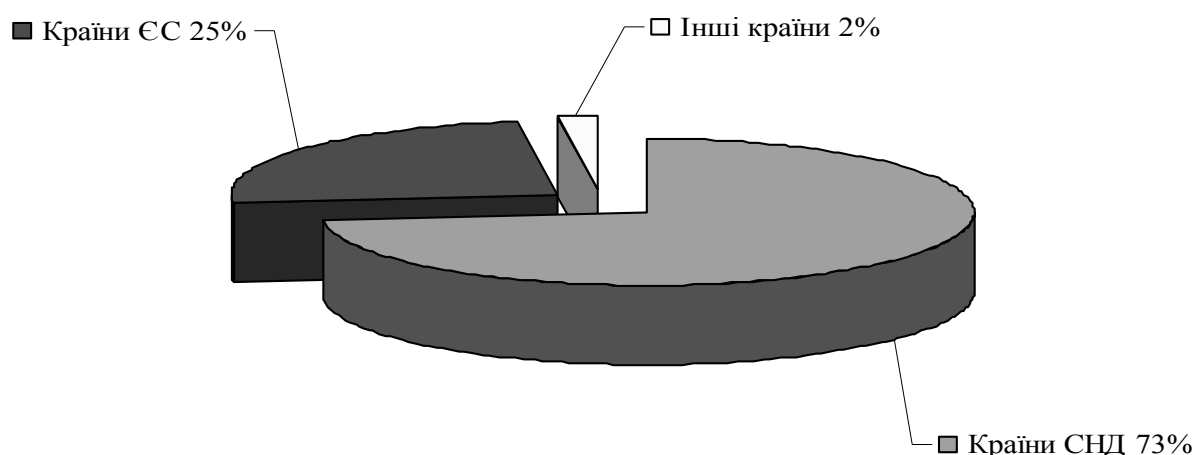

Рис. 4. Структура в'їзного туристичного потоку України за країнами походження у 2010 році

Польща (на 18 % або на 457 тис. осіб), Великобританія (на 4 % або на 2,5 тис. осіб), Данія (на 6 % або на 0,7 тис. осіб), Румунія (на 15 % або на 166,8 тис. осіб). Зростання в'їзного туристичного потоку з країн СНД відбулося в основному за рахунок збільшення кількості подорожуючих з країн: Азербайджан (на 14 % або на 9,4 тис. осіб), Білорусь (на 2 % або на 72,6 тис. осіб), Киргизстан (на 72 % або на 7,5 тис. осіб), Узбекистан (на 9 % або на 9,1 тис. осіб), Росія (на 13 % або на 927,4 тис. осіб).

Рейтинг 10 головних країн в'їзного туризму (таблиця 4).

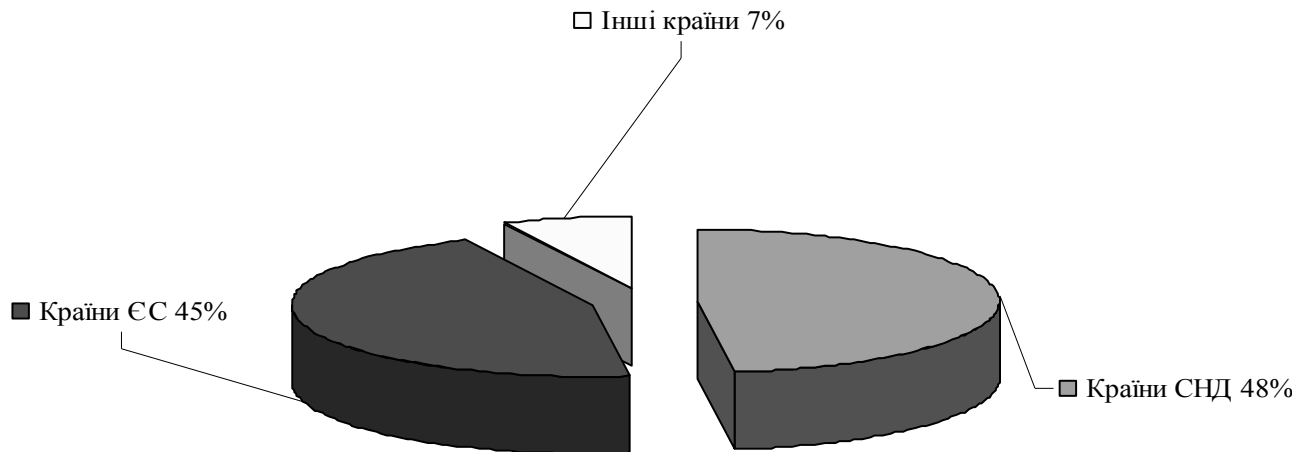
Зростання виїзного туристичного потоку з країн ЄС відбулося в основному за рахунок збільшення кількості виїжджаючих українських туристів до (рис. 5): Польщі (на 35 % або на 1 млн. осіб), Німеччини (у 2 рази або на 193,3 тис. осіб), Італії (на 13 % або на 13,1 тис. осіб), Греції (на 61 % або на 24 тис. осіб), Угорщини (на 12 % або на 186,7 тис. осіб). Зростання виїзного туристичного потоку з країн СНД відбулося в основному за рахунок збільшення кількості виїжджаючих українських туристів до:

Грузії (на 32 % або на 7,7 тис. осіб), Білорусії (на 9 % або на 98,8 тис. осіб), Казахстану (на 63 % або на 1,9 тис. осіб), Росії (на 5 % або на 251,9 тис. осіб) та Туркменістану (на 42 % або на 2,8 тис. осіб).

Таблиця 4

**Рейтинг 10 головних країн в'їзного туризму України
 у 2010 році [5]**

№ п/п	Назва країни	Іноземні громадяни, які відвідували Україну		2010 у % до 2009
		осіб	частка, %	
	Всього	21 122 157	100	2
1.	Росія	7 881 321	37	+ 13
2.	Молдова	4 057 678	19	- 6
3.	Білорусь	3 056 157	14	+ 2
4.	Польща	2 085 245	10	- 18
5.	Угорщина	941 240	5	+ 16
6.	Румунія	909 553	4	- 15
8.	Словаччина	609 279	3	+ 13
7.	Німеччина	225 356	1	+ 6
9.	США	122 955	0,6	+ 2
10.	Узбекистан	104 719	0,4	+ 9
	Разом 10 країн	19 993 503	94	

**Рис. 5. Структура в'їзного туристичного потоку України
 за країнами походження у 2010 році**

Розглянемо рейтинг 10 головних країн в'їзного туризму України у 2010 році (таблиця 5).

Таблиця 5

Рейтинг 10 головних країн виїзного туризму України у 2010 році [5]

№ п/п	Назва країни	Громадяни України, які виїжджали за кордон		2010 у % до 2009
		осіб	частка, %	
	Всього	17 180 034	100	+ 12
1.	Росія	5 233 972	30	+ 5
2.	Польща	3 999 602	23	+ 35
3.	Молдова	1 889 724	11	- 5
4.	Угорщина	1 789 308	10	+ 12
5.	Білорусь	1 135 094	7	+ 9
6.	Румунія	503 195	3	- 8
7.	Туреччина	459 061	3	+ 4
8.	Словаччина	383 961	2	+ 2
9.	Німеччина	383 325	2	+200
10.	Єгипет	328 623	2	+ 39
	Разом 10 країн	16 105 865	93	

В цілому можна відзначити формування певних тенденцій міжнародного туризму в Україні:

- поживавлення туристичної активності чергується із спадами, відтворюючи в цих коливаннях не тільки стан внутрішнього ринкового середовища, але і світової ринкової кон'юнктури, де імідж України залишається ще невизначеним;
- спостерігається тенденція перевищення в'їзного потоку над виїзним в структурі міжнародного туризму, яка позначена зростанням потоку іноземних туристів до нашої країни;
- незважаючи на позитивні зрушення на національному ринку туристичних послуг слід відмітити певне падіння темпів виїзного туризму і його мотиваційний і географічний перерозподіл;
- в структурі туристичних потоків як з України, так і до України за мотивацією домінує приватний туризм;
- в географічній структурі туристичних потоків як з України, так і до України домінуюче значення мають країни СНД та ЄС, а в його межах - перш за все країни-сусіди.

Список використаної літератури

1. Квартальнов В.А. Стратегический менеджмент в туризме / В.А. Квартальнов. - М.: Финансы и статистика, 1999. - 496 с.
2. Менеджмент туристичної індустрії: навч. посіб. / І.М. Школа, Т.М. Ореховська, І.Д. Козьменко та ін. – Чернівці: Книги–XXI, 2005.–596 с.
3. Смаль І.В. Туристична індустрія України: сучасний стан і перспективи розвитку / І.В. Смаль // Туристично-краєзнавчі дослідження: зб. наук. пр. – К.: Кармаліта, 2004. – Вип. 5. - С. 114–134.
4. Ткаченко Т.І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу: монографія / Т.І. Ткаченко. – К.: Київський нац. торгов.-економіч. ун-т, 2006. – 537 с.
5. Довідка про динаміку туристичних потоків в Україні за 2010 рік [Електронний ресурс] / Державна служба туризму і курортів Міністерства культури і туризму України. – Режим доступу: <http://www.tourism.gov.ua>.

Стаття надійшла до редакції 22.10.2011.

V. Matsuka

THE SCALE AND STRUCTURE OF THE INTERNATIONAL TOURISM IN UKRAINE

The volume of international tourist flows of Ukraine is analyzed, the structure of incoming (outcoming) tourist flows for the criteria of motivation and the countries of origin is considered, certain trends of international tourism in Ukraine are identified.

УДК 339.92:669.1(477)

Л. А. Кислова

СУЧАСНИЙ ПІДХІД ДО РОЗВИТКУ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В ЧОРНІЙ МЕТАЛУРГІЇ

У статті розглянуто проблему взаємодії державного регулювання та мікроекономічних політик окремих корпорацій на ринку чорних металів в умовах глобалізації світового ринку. Також досліджено оцінку розвитку металургійної галузі на різних рівнях економіки з урахуванням зовнішньоекономічної складової.

Ключові слова: операція, інтегровані металургійні підприємства, мініметалургійні підприємства, проміжна продукція, мережеві промислові організації, інтеграційний процес, горизонтальна інтеграція, вертикальна інтеграція.

Постановка проблеми. Загальні умови та тенденції розвитку світової економіки мають безпосередній вплив на розвиток ринків окремих товарів і зокрема, світового ринку чорних металів. Водночас, цей важливий для роботи багатьох галузей економіки ринок також має свої власні особливості розвитку. Їх виділення, теоретичне осмислення, а також визначення особливостей регулювання конкуренції та діяльності корпорацій має важливе методичне значення для проведення подальшого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості розвитку світового ринку чорних металів вивчали провідні світові та вітчизняні вчені. Серед робіт, що стосуються сучасного етапу розвитку ринку, можна виділити низку фундаментальних праць російських та українських дослідників. Окремих аспектів предметної площини нашого дослідження також торкаються в своїх роботах такі дослідники як: Катунін В.В. [9], Лісін В.С. [4], Шевелєв Л.Н. [10], Поляков В.В. и Шевцов А.З. [8], Мішин Ю. [6], Парфенов Д. [7], Кумм У. [3] та інші.

В Україні, незважаючи на набагато більшу ніж в РФ важливість галузі для розвитку економіки, фундаментальних досліджень, присвячених проблемам розвитку чорної металургії, значно менше. Особливої уваги з цієї точки зору заслуговує робота Аптекаря С.С., Амоши О.І. [11], та інших, основну увагу в якій приділено економічним проблемам розвитку чорної металургії України. Авторами зокрема розглянуто процеси формування українського ринку чорних металів, розглянуто етапи формування металургії в роки незалежності та позиції України на світовому ринку металів.

Важлива роль у формуванні теоретико-методологічної бази вивчення процесів, що відбуваються на світовому ринку чорних металів належить роботі Єфіменка Г.Г., Нецадима В.Н., Цимбала М.І. [2].

Виділення невирішеної проблеми. Однак проблема взаємодії державного регулювання та мікроекономічних політик окремих корпорацій на ринку чорних